

Тетяна Фоменко

викладач кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ

В работе охарактеризованы дидактические возможности кейс-метода для формирования социокультурной компетентности будущих аграриев при изучении гуманитарных дисциплин. В результате исследования установлено, что использование кейс-метода способствует активизации познавательной деятельности студентов, повышению мотивации к овладению социокультурной информацией, развитию личностных и профессиональных качеств.

Ключевые слова: кейс-метод, социокультурная компетентность, будущие аграрии, гуманитарные дисциплины.

Для того щоб бути конкурентоспроможним на міжнародному ринку праці, майбутній аграрій повинен бути компетентним, мати ціннісні орієнтації, необхідні для здійснення соціокультурної взаємодії. У зв'язку з цим, виникає необхідність у професійній підготовці майбутніх аграріїв формування соціокультурної компетентності.

На наш погляд, ефективність формування соціокультурної компетентності майбутніх аграріїв залежить від упровадження в процес їхньої професійної підготовки інтерактивних технологій, зокрема кейс-методу. Кейс-метод, або метод «кейс-стаді» (від англ. case – ситуація, випадок), метод аналізу конкретних ситуацій, – метод активного ситуаційного аналізу шляхом вирішення конкретних завдань-ситуацій (вирішення кейсів). Охарактеризуємо дидактичні можливості використання кейс-методу, спрямованого на формування соціокультурної компетентності майбутніх аграріїв.

Зазначимо, що формування соціокультурної компетентності майбутніх аграріїв відбувається в процесі вивчення гуманітарних дисциплін, таких як «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Іноземна мова», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Історія України», «Історія української культури», «Релігієзнавство», «Психологія», «Соціологія», «Філософія», «Політологія» [4]. Ми погоджуємося з думкою дослідниці О. Шевченко про те, що застосування кейс-методу при вивченні гуманітарних дисциплін дає значно більший ефект, ніж традиційні методи навчання, оскільки він орієнтований не стільки на здобуття знань, скільки на формування навичок професійної діяльності, комплексу особистісних якостей, цінностей, мотивів та установок [5].

Слід підкреслити, що спільним у ході використання кейс-методу при вивченні гуманітарних дисциплін є наявність проблеми, яка актуальна для конкретної дисципліни. Кейс може бути наповнений будь-яким дисциплінарним змістом, а мова – українська чи іноземна – стає інструментом для аналізу й вирішення ситуацій із різних галузей гуманітарних дисциплін. Змістом кейсів можуть бути різноманітні тексти професійного спрямування, статті з газет, журналів, відео- й аудіоматеріали тощо.

Для формування соціокультурної компетентності в позаіншомовному середовищі необхідно залучати студентів до активного діалогу культур. Використання ситуацій створює мовленнєве середовище й умови формування потреби в застосуванні іноземної мови як засобу реального спілкування. Доцільним є застосування ситуацій, в яких учасниками є представники різних країн і культур, що сприяє формуванню необхідних для майбутньої професійної діяльності таких навичок, як розуміння та в подальшому врахування національних особливостей різних культур і традицій. Вирішення майбутніми аграріями проблемних ситуацій сприяє формуванню в них різноманітного досвіду, необхідного в професійній діяльності.

Відомо, що інтерактивне навчання є одним із сучасних напрямів «активного навчання». На думку дослідників (Л. Пироженко, О. Пошетун,

С. Сисоєвої та ін.), сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної взаємодії всіх учасників, які включені в активну пізнавальну діяльність. Колективна пізнавальна діяльність у процесі застосування кейс-методу передбачає різноманітні форми: обмін думками, обговорення, «мозковий штурм», ігрову взаємодію, що зумовлює активну міжособистісну комунікацію. Завдяки таким методам відбувається ефективне засвоєння навчальної інформації у співпраці з іншими студентами; виробляються специфічні навички роботи з інформацією: пошук необхідних знань в інформаційному полі; власне відкриття знань за допомогою самостійної переробки вихідної інформації, її аналізу, синтезу; формулювання проблеми та її окремих складових [3].

На наше глибоке переконання, засвоєння соціокультурної інформації буде більш ефективним, якщо воно здійснюється в ході співробітництва, коли кожний студент стає активним учасником навчально-виховного процесу. Так, студенти тренують соціальні навички, необхідні для конструювання взаємодії в системі діяльності, розвивають емпатійну культуру, навички рефлексії.

Безсумнівно, навчання у співробітництві, робота в команді, колективні способи навчальної роботи забезпечують вимушену пізнавальну активність і високий рівень навчальної комунікації студентів. Саме ця стратегія сприяє формуванню в майбутніх фахівців комунікативного, рефлексивного досвіду, досвіду співпраці, узгодження інтересів і позицій, спільного прийняття рішень тощо. Такий досвід буде особливо затребуваний у майбутній діяльності аграріїв.

Серед основних принципів інтерактивного навчання виокремлюють діалогічну взаємодію, роботу в малих групах [2]. В процесі багатосторонньої комунікації студенти мають можливість ділитися своїми думками, враженнями в межах певної теми, робити власні висновки й вислуховувати думки інших учасників навчального процесу [1]. Організаційні форми, які засновані на діалозі, зіставленні різних поглядів, сприяють формуванню толерантності, поваги до іншої думки, розумінню важливості існування різних підходів.

Зауважимо, що застосування кейс-методу сприяє формуванню таких соціально й професійно значущих якостей майбутніх фахівців як здатність до аналізу та діагностики проблем різного рівня складності; вміння формулювати й прогнозувати шляхи вирішення проблем, висловлювати та відстоювати власну позицію, дискутувати, сприймати й оцінювати інформацію; здатність адаптуватися до екстремальних ситуацій і приймати оптимальні рішення [3; 5]. Всі ці якості та вміння необхідні для професійної діяльності майбутніх аграріїв.

Отже, використання кейс-методу в процесі формування соціокультурної компетентності сприяє активізації пізнавальної діяльності майбутніх аграріїв, підвищенню мотивації щодо оволодіння соціокультурною інформацією, розвитку особистісних і професійних якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
2. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С.О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ЕКМО, 2011. – 324 с.
3. Сурмін Ю.П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні / Ю.П. Сурмін // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2015. – № 2. – С. 19 – 28.
4. Фоменко Т.М. Формування соціокультурної компетентності майбутніх аграріїв у процесі вивчення гуманітарних дисциплін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/48842/.
5. Шевченко О.П. Педагогічні умови використання кейс-методу в процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Олена Петрівна Шевченко. – Луганськ, 2011. – 22 с.